

Отже, державні соціальні гарантії є важливою умовою соціально-орієнтованої держави та повинні відображати бажаний рівень життя населення кожної країни в певний період її розвитку, а їх рівень та розвиток системи соціального забезпечення загалом залежать від двох основних факторів: рівня розвитку економіки держави та стану розвитку демократичних засад. Вони мають підтримувати достатній життєвий рівень громадянина та сприяти розвитку здібностей людини незалежно від її матеріального становища, рівня її заробітної плати, а також впливу економічних та інших зовнішніх факторів.

Список використаних джерел:

1. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України № 2017-III від 05.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
2. Новосільська Т. В. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт / Т. В. Новосільська // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 3(2). - С. 175-181. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_3\(2\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_3(2)_28).
3. Мінімальний прожитковий мінімум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.golovbukh.ua/dovidnyki_prozhitkovijj_minimum_pratsezdatnikh_osib
4. Мінімальна заробітна плата в світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://take-profit.org/statistics/wages/>

РОЛЬ І МІСЦЕ ТУРИЗМУ ТА КУРОРТНИХ РЕКРЕАЦІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Симоненко Д. А.

Бердянський державний педагогічний університет

e-mail: super_azov12@ukr.net

тел. 050-822-92-76

Туризм та туристичний бізнес в останні декілька десятиліть стає однією з провідних та найбільш динамічних галузей світової економіки, яка позитивно впливає на всі сфери життя населення країн світу (політичне, економічне, культурне та соціальне). Для багатьох країн ця сфера є вагомим джерелом зростання ВВП, валютних надходжень до бюджету, зростання зайнятості та добробуту населення, підвищення культурного та духовного потенціалу.

Туризм – третя за величиною експортна категорія у світі після хімікатів і палива, і попереду автомобільної продукції та продуктів харчування (кінець 2019-поч. 2020) (див. рис.1). Вже дев'ятий рік поспіль сукупні експортні

доходи від міжнародного туризму зростали швидше, ніж товарний експорт (починаючи з 2012 року) [4].

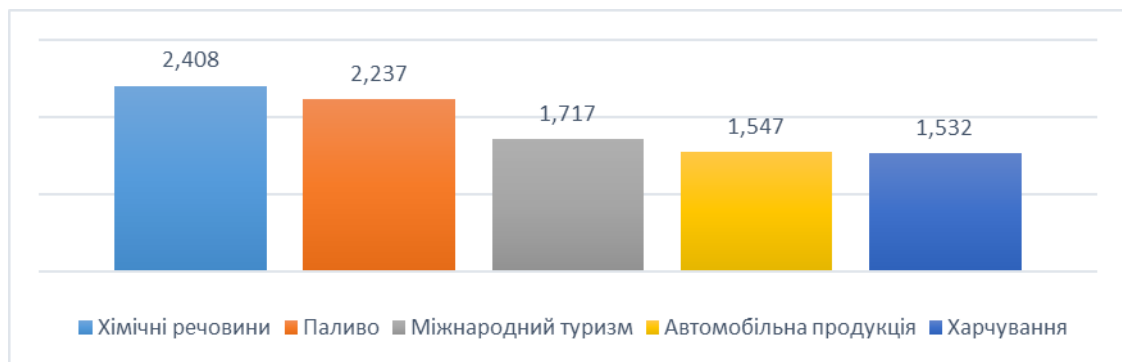

Рис. 1 Дохід від експорту за категоріями продукції, данні на кінець 2019 р. – поч. 2020 (млрд дол. США)

Туризм, на сьогодні, є однією з тих сфер суспільної діяльності, що переживають справжній бум. Якщо, на початку 50-х років двадцятого століття, було у світі зареєстровано, лише 25 млн туристичних прибутків, то на початок 2020 року ця цифра виросла у декілька десятків раз. Серед чинників, що роблять можливими близькі та далекі подорожі, дослідники називають і розвиток різноманітних видів транспорту, і збільшення доходів та вільного часу споживачів, і підвищення культурного рівня населення та зростання його духовних потреб. Але для того, щоб змусити людей витратити свій час і кошти та долати, почасти, величезні відстані, місця, куди вони прагнуть потрапити, повинні володіти відповідними рекреаційно-туристичними ресурсами, здатними задовольнити потреби населення у відпочинку, реабілітації, набутті нового досвіду і вражень [3].

В Україні існують всі передумови для розвитку туристичної сфери. Туристичний потенціал нашої країни на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчать данні на кінець 2019 року, де 1,5 частка туристичної сфери в структурі ВВП країни, в той час коли у світі займає близько 10 відсотків ВВП [4,5]. Основними перепонами, що перешкоджають розвитку туристичного сектору в Україні виступають переважно чинники управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру.

Сучасні умови жорсткої конкуренції, економічної та політичної нестабільності в багатьох регіонах країни вимагає від туристичних організацій постійної адаптації до швидких змін відносно зовнішніх умов. Постійно потреби та запити туристів зростають, а також насиченість туристичного ринку ставлять перед туристичним господарством необхідність постійного пошуку нових видів туристичної продукції, відкриття нових напрямків і т.п. Отже, можна стверджувати про необхідність впровадження інноваційного шляху розвитку туристичної сфери. Крім економічного ефекту впровадження інновацій у сфері туризму має також і соціальну важливість, яку можна розглянути з двох позицій. З одного боку, інновації для окремо

взятої туристичної організації сприяє поліпшення умов праці (організаційні інновації), більш повного використання інтелектуальних та матеріальних можливостей (технологічні інновації), реалізації комерційного потенціалу (продуктові інновації) і т.п. З іншого боку, інновації у сфері туризму мають високу суспільну значущість, а саме сприяють подоланню фактору сезонності, сталого розвитку туризму, поліпшення зайнятості населення та ін. За даними Всесвітньої туристичної організації на одного туриста в середньому приходиться 11 робочих місць, що, безсумнівно, говорить про високу соціальну значущість туристичної сфери. Необхідність переходу на інноваційний шлях розвитку туристичної сфери України обумовлено низькими темпами розвитку туризму і відповідно невисокими показниками розвитку туристичної сфери в міжнародному порівнянні [1, 4, 5].

Для більшості людей, є стереотипною думкою, що масовий розвиток туризму пов'язується або з наявністю морських узбережжя із комфортними погодно-кліматичними умовами, або гірських чи приозерних ландшафтів, або мінеральних і термальних вод, лікувальних грязей, або пам'яток історії та культури. Проте з кожним роком із появою нових видів туризму до числа туристичних ресурсів включають все нові й нові об'єкти природного та соціально-культурного середовища: мангрові зарості, прізви, ущелини, водоспади, колишні військові об'єкти, підземелля, сільські території, мисливські угіддя, болота тощо.

Україна володіє дуже потужним курортно-рекреаційним потенціалом, ефективним освоєнням якого може бути забезпечено не тільки більш повне задоволення потреб населених пунктів у рекреаційних послугах, а також принести реальну економічну вигоду. Таким чином рекреаційна сфера в процесі ринкової трансформації економіки повинна зайнятися разом з ведучих місць у структурі хазяйського комплексу [2, с.28].

Середній рівень рентабельності по туризму на кінець 2019 року склав 7.8 відсотків, знизившись на 3.5 відсотка за останні 12 років (в порівнянні з 2007 роком). Сучасна економічна ситуація в Україні вимагає різкого підвищення економічної ролі курортів. У світі таку роль відіграють приморські кліматичні курорти, переважно за рахунок рекреаційно-профілактичної та супутніх видів діяльності. Це обумовлено тією ситуацією, що набагато більше кількістю людей потребують рекреації в порівнянні з тими, які потребують курортної реабілітації та лікуванні [6].

Подальший розвиток туризму в Україні потребує застосування нетрадиційних інноваційних підходів до організації управління галуззю як на державному рівні, так і на рівні підприємства. Для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери України в умовах посилення конкуренції, збільшення попиту як на міжнародні, так й на внутрішні туристичні продукти, зростання вимог споживачів до наповнення, різноманітності та якості туристично-рекреаційних послуг дедалі більшого значення для суб'єктів туристичної діяльності набуває необхідність розробки

інфраструктурних проєктів та науково-обґрунтованої маркетингової стратегії.

Список використаних джерел:

1. Дудь А.П. Иновации в туризме / А.П. Дудь // Научный вестник МГИИТ. - № - с.15
2. Захарченко П. В. Модели экономики курортно-рекреационных систем: Монография / Науч. ред. проф. А. И. Черняк. – Бердянск: Издательство Ткачук, 2010. – 391 с.
3. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ.2017 – 492 с.
4. Kinash, I. P., Arkhypova, L. M., Polyanska, A. S., Dzoba, O. G., Andrusiv, U. Y., & Iuras, I. I. (2019). Economic evaluation of tourism infrastructure development in Ukraine. Paper presented at the *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, , 477(1) doi:10.1088/1757-899X/477/1/012020
5. Світова туристична організація UNWTO - URL: <http://www.unwto.org/>.
6. Статистична інформація / Державний комітет статистики України - URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 330.35

**ЯКІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: ХАРАКТЕРНІ РИСИ
ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ**

Сімків Л.Є., Коркос А.М.

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
simkivlilya@gmail.com*

У сучасному світі зростання економіки високорозвинених країн забезпечується головним чином не за рахунок збільшення факторів виробництва, а за рахунок впровадженням прогресивної техніки, технологій, підвищенням якості людського капіталу і інституціонального середовища, що говорить про його переважно інтенсивний характер [1, с.177]. Саме інтенсивне економічне зростання дозволяє забезпечувати стійке підвищення рівня добробуту населення країни і виступає необхідною умовою зростання якості його життя. Окрім цього, конкурентоспроможність національної економіки на світовій арені також визначається її здатністю продукувати техніко-технологічні, організаційно-управлінські, соціальні, екологічні інновації, які є важливими чинниками забезпечення економічного зростання